

№7 (30 жовтня 2014)

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ ЦЕНТРУ РАЗУМКОВА

ЗМІСТ

ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА.....	1
НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА І ОБОРОНА.....	2
ЕКОНОМІКА.....	5
ЕНЕРГЕТИКА.....	6
СОЦІОЛОГІЯ.....	7
ПОДІЇ ЦЕНТРУ РАЗУМКОВА.....	8

ПАРЛАМЕНТСЬКІ ВИБОРИ 26 ЖОВТНЯ: ПОПЕРЕДНІ РЕЗУЛЬТАТИ, ПЕРШІ ПІДСУМКИ

26 жовтня 2014р. відбулися треті в історії незалежної України позачергові вибори до Верховної Ради України. Ці вибори стали першими, які відбувалися за умов воєнної агресії проти України та відсутності контролю центральної влади над усією територією держави.

Ці вибори мали на меті завершити процес оновлення вищих владних інститутів країни, розпочатий внаслідок перемоги Майдану, привести склад вищого законодавчого органу країни у відповідність до суттєвих змін, що відбулися у політичних симпатіях і настроях громадян України, починаючи з листопада 2013р. За даними соціологічних опитувань, ідею дострокових парламентських виборів підтримували до 70% громадян.

Вибори відбувалися за старою, мажоритарно-пропорційною виборчою системою у співвідношенні 50/50. З урахуванням існуючих обставин, вибори не проводилися в АР Крим та територіях Донецької і Луганської областей, контрольованих терористами. Проте громадяни, які виїхали з цих регіонів до інших областей України, мали можливість проголосувати за місцем фактичного перебування на виборах за партійними списками. В одномандатних округах вибори проводилися у 198 з 225 округів, до списків було внесено близько 30,5 млн виборців.

Важливою особливістю виборів стало подвійне переформатування партійно-політичного поля: перший раз – після перемоги Майдану і падіння режиму Януковича; другий – за

результатами позачергових президентських виборів. За підсумками цих процесів, з 5 партій, що мали фракції в існуючій Верховній Раді (Партія регіонів, “Батьківщина”, “Удар”, “Свобода” і КПУ), у незмінному вигляді на старт нової виборчої кампанії вийшли лише 2 – КПУ і ВО “Свобода”.

Загалом кількість партій, що взяли участь у виборах за партійними списками, склала 29 (на попередніх виборах – 21). Серед основних претендентів на проходження до Парламенту більшість становили партії, які підтримували Майдан чи були створені політиками, що брали в ньому активну участь: “Блок Петра Порошенка”, ВО “Батьківщина”, ВО “Свобода”, Партія “Громадянська позиція”, “Народний Фронт”, Партія “Об’єднання “Самопоміч”.

Колишній провладний табір представляли “Сильна Україна” та “Опозиційний блок”, що виникли в результаті розколу Партії регіонів, та їх політичний сателіт – КПУ. Очевидним фаворитом на початку кампанії виступав Блок Петра Порошенка, за який були готові проголосувати до 40% виборців з числа тих, хто мав намір взяти участь у виборах.

У змістовному відношенні стрижнем кампанії були теми: відновлення миру/захисту країни; утримання економічної ситуації/боротьби з економічною кризою; здійснення реформ/реалізації європейського вибору; оновлення влади (люстрації)/боротьба з корупцією. Відповідно, основними трендами у формуванні виборчих списків стало залучення “нових облич” – учасників АТО, громадських активістів, волонтерів, журналістів.

Виборча кампанія через свої скорочені терміни велася переважно у формі реклами в електронних медіа. Провідні сили також не економили на зовнішній рекламі та друкованій продукції. Дещо менше уваги приділялося безпосередньому спілкуванню з виборцями – масовим акціям, регіональним поїздкам тощо. Партії, які мали у прохідних частинах списків кандидатів від влади, використовували це для створення інформаційних приводів.

Попередні підсумки голосування за партійними списками (на підставі 98,53% оброблених бюлетенів) принесли кілька неочікуваних результатів. Головною несподіванкою стали результати партій “Народний Фронт”, “Блок Петра Порошенка” і “Самопоміч”. “Народний Фронт”, стартувавши з четвертої позиції (5,7% від виборців, які мали намір брати участь у голосуванні станом на вересень), вийшов на лідерську позицію з 22% підтримки. Натомість, “Блок Петра Порошенка”, який у вересні готові були підтримати 38% респондентів, протягом кампанії втратив майже половину свого стартового рейтингу і фінішував другим. “Самопоміч” змогла здійснити потужний ривок,

і з непрохідної позиції (до 2%) вийти на третє місце (понад 10% голосів виборців).

Четвертим до фінішу прийшов “Опозиційний блок” (9,5%), що відбулося за рахунок інших партій, що працювали на електоральному полі Партії регіонів і не пройшли до Парламенту (зокрема, “Сильна Україна” та КПУ). Серед партій, які пройшли до Верховної Ради – Радикальна партія О.Ляшка (значно знизила результат на фініші) та ВО “Батьківщина”. Серед партій, які мали шанси на подолання бар’єру, але не зробили цього – “Громадянська позиція”, “Сильна Україна” та ВО “Свобода”.

Процес визначення переможців в одномандатних округах ще триває. Однак вже зараз можна зробити деякі попередні висновки щодо політичної структури та характеру майбутньої Верховної Ради.

Парламентська коаліція складатиметься з європейських політичних сил. Її основою стануть фракції Блоку Петра Порошенка (вона буде найбільшою за рахунок мажоритарників) та Народного Фронту. Чисельний склад коаліції буде достатній для стабільної роботи і створить принципові можливості для формування конституційної більшості. Проте, з огляду на лідерський характер партій-членів коаліції, а також через присутність у фракціях представників нової генерації депутатів, не обтяжених досвідом кулуарних політичних домовленостей, процес формування коаліції та Уряду не буде безконфліктним.

Опозиція кількісно матиме до 70 депутатів, з яких більшість увійде до фракції “Опозиційного блоку”. При цьому, регіональний розподіл підтримки політичних сил у розрізі “провладні” – “опозиційні”, дозволяє зробити висновок про втрату політичними спадкоємцями Партії регіонів монополії на представництво інтересів виборців Сходу і Півдня України.

У майбутньому Парламенті зменшиться представництво крайніх політичних сил, оскільки ні оскільки ні КПУ, яка представляє лівий фланг, ні праві “Свобода” та “Правий сектор”, не матимуть власних фракцій.

Представництво основних ФПГ у Парламенті збережеться, проте можна очікувати суттєвого зменшення їх впливу на діяльність новообраної Верховної Ради – через зміни у її політичній структурі та персональному складі депутатського корпусу.

Заступник генерального директора –
директор політико-правових програм
Центру Разумкова
Юрій ЯКИМЕНКО

Національна безпека і оборона

ПРОЕКТ “НОВОРОСІЯ”, ЗДІЙСНЮВАНИЙ КРЕМЛЕМ, ПРОВАЛИВСЯ

Починаючи з 5 вересня, коли було оголошено перемир'я за кількістю жертв серед як українських військових, так і серед цивільного населення, я вже не беруся вести облік загиблих бойовиків, воно попадає у категорію війни або крупного збройного конфлікту, за класифікацією авторитетного Стокгольмського міжнародного інституту дослідження миру – СІПРІ.

СІПРІ дає визначення війни, як конфлікту, в якому впродовж року загинуло більше ніж тисяча осіб. Тобто якщо таке “перемир'я” буде тривати рік, то це категорія масштабного збройного конфлікту. Тобто це жодним чином не можна називати перемир'ям. Швидше це певне зменшення чи деескалація конфлікту, але жодним чином не перемир'я.

З самого початку було зрозуміло, що ніхто з лідерів “ДНР” не налаштований на дотримання перемир'я. Причиною цього є те, що і у разі настання справжнього перемир'я, на цих людей чекає досить сумна перспектива. Зараз вони у всіх на слуху, з ними розмовляють, з ними навіть підписують угоди, але щойно настане перемир'я, вони прекрасно розуміють, що будуть нести відповідальність за те, що зробили. Тому вони жодним чином не зацікавлені у припиненні вогню.

Насправді, коли кажуть про те, що сепаратистами неможливо управляти, то я з цим і погоджуюся, і не погоджуюся одночасно.

Я погоджуюся у тому плані, що вони не виконують прямі команди з Москви. Але разом з тим є “рефлексивне управління”. Тобто ними можна управляти припиняючи надання підтримки з боку Росії. Це якраз те, що змусить їх відмовитися від амбітних планів. І, можливо, буде ключем до вирішення конфлікту.

Ми змушені констатувати, як і раніше, що ключ до розв'язання проблеми лежить у Кремлі і знаходиться

в руках однієї людини – Путіна, який (це теж треба визнати) зараз не є настільки незалежним у своїх рішеннях. Тому що вже, мабуть, марно повторювати зайвий раз, він загнав себе у глухий кут власними діями.

Те, що стосується проектів “Новоросії”, “ДНР”, “ЛНР” які здійснювалися під керівництвом Кремля, руками ФСБ, ГРУ то вони кинуті напризволяще.

Наскільки це довго буде тривати – невідомо. Чи Росія зовсім відмовиться від цього, чи у Кремлі знову спробують взяти під контроль? Поки що там відбувається хаос і як він буде далі розвиватися сказати складно.

Є також досить цікаві суттєві зміни у настроях суспільства. Зокрема на сході України. Наприклад, сьогодні переважна більшість громадян (76%) відчувають загрозу з боку Росії. У 2013р., тобто рік тому, їх було менше чверті. Тобто суспільство починає розуміти, хто насправді є ворогом, і хто є другом України.

У 2012р., наприклад, більшість громадян вважали Росію стратегічним партнером. Сьогодні таких лише кожен десятий. Натомість на перші місця стратегічних партнерів вийшли Польща, ЄС, США. І навіть у східних регіонах, коли ми запитуємо про причини цього конфлікту, то приблизно чверть населення там вважають винними у цьому дії російської влади.

Повна версія [тексту](#)

*Співдиректор програм
зовнішньої політики та міжнародної
безпеки Центру Разумкова
Олексій МЕЛЬНИК*

РЕФОРМУВАННЯ ЗСУ ВИМАГАЄ КОМПЛЕКСНОГО ОГЛЯДУ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ

– Які Ви могли б назвати основні проблеми в секторі безпеки, які ми побачили за останні півроку, спочатку в Криму, а потім на сході країни?

– Найголовніша проблема – це те, що події, які відбувалися і продовжують відбуватися на сході, показали неадекватність оцінок, що робилися на державному рівні стосовно стратегічних викликів і загроз, які стоять перед національною безпекою України. Саме на державному, тому що на експертному рівні, в принципі, це прогнозувалося, зокрема експертами Центру Разумкова. Єдине, можливо, що не було належним чином враховано – це масштаб тих загроз, які є, але стосовно Криму завжди зверталася увага як на потенційну “гарячу точку” в Україні, вказувалися, зокрема, джерела цього: це російський Чорноморський флот, який там відігравав

дестабілізуючу роль, це також інформаційні війни з боку РФ. Але повторюся, що на державному рівні все-таки в один голос говорилося і було в

документах записано, що загроза широкомасштабної агресії з боку Росії розглядалася як малоімовірна. Проте навіть якби це було в документах прописано, ситуація, якою скористався Путін, все одно не дозволила б забезпечити нормальну реакцію на дії Росії.

– Дуже довго Україна орієнтувалася на ворога з боку західного кордону, що було пов’язано з тим, що такий “ворог” нам перейшов у спадок від СРСР? Чи наклало це відбиток на стан боєздатності і боєготовності нашої армії?

– Загроза зі Сходу не ігнорувалася, про неї говорили. Це стосувалося і Криму також. Водночас у стратегічних планах як у Генеральному штабі, так і в інших державних інститутах домінував погляд, що війна з Росією неможлива. Не останню роль у цьому зіграло, те що більшість генералів виросли в Радянському Союзі, у нас була і залишається дуже потужною п’ята колона. Особливо останні чотири роки, коли йшла дуже активна інфільтрація агентури ФСБ до України, була реалізована така комбінація, що українські чиновники переважно боялися спровокувати чи викликати невдоволення Росії навіть на рівні таємних документів. Першу спробу переглянути підходи до національної безпеки було зроблено за часів, коли Гриценко був міністром оборони, але потім все це знову повернулося назад. В Україні практично був оголений Схід, і там лишилося близько трьох більш-менш нормальних військових об’єднань, а решту, як і раніше, орієнтували на Захід. Тобто це була неадекватна дислокація військ.

– Чи можна сказати, що сьогодні українська армія більш боєздатна, ніж ще півроку-рік назад?

– Це абсолютна істина, що вона більш боєздатна, ніж була наприкінці лютого 2014р. Якщо ми порівняємо нинішній стан з тим, який був на кінець лютого (а то був практично нульовий рівень боєготовності, попри те що ми чули постійно оцінки, починаю з того, що армія повністю готова, і закінчуючи більш реалістичним, що обмежено готова), коли на практиці виявилось, що на кінець свого правління Янукович залишив повністю зруйновані Збройні Сили, звичайно, прогрес величезний.

– Слова колишнього в.о. міністра оборони Тенюха про 6 000 боєготових сил із 120 тис. за списком стало “холодним душем” для багатьох. Хоча і рівень боєготовності тих 6 000 теж був великим питанням. Водночас можна казати, що все-таки Збройні Сили

України та інші структури попри значні обмеження виконали своє завдання, показали досить високу ефективність у боротьбі з проросійськими найманцями, т. зв. сепаратистами чи терористами. Але коли Росія застосувала свої регулярні війська на території України, то виявилось, що сили зовсім не є рівними.

– Стосовно активного забезпечення народом армії – це якось могло сприяти створенню своєрідної “приватної” армії, чи все ж таки держава повинна повністю нею займатися?

– Держава повинна вітати всі суспільні ініціативи, але при тому слід розуміти, що суспільство не може і не повинно підміняти державу. Монополію на застосування сили має лише держава, і тому говорити про приватні армії можна лише в контексті того, що називається “комерційними безпековими структурами”, але вони не повинні підміняти армію. В них є своя функція, і вони повинні контролюватися державою. Звичайно, суспільні ініціативи, які є, особливо із матеріального забезпечення військових, вони також мають право на існування, але це може бути лише як додатковий механізм підтримки армії, він не може підміняти з багатьох причин логістику, яка має чітко працювати у складі держави.

– Чи може українська армія пристосуватися до подібних викликів, і чи можливо їм запобігти?

– Ключове слово тут “запобігти”. Значно легше і дешевше запобігти конфліктові, ніж вести війну чи врегульовувати цей конфлікт.

Звичайно, всі ці уроки мають бути належним чином вивчені і враховані під час формування майбутніх Збройних Сил України. І тут важливо, щоб це був процес, а не просто рішення на рівні керівників, які зараз, звичайно, вже мають величезний досвід і вважають, що настільки добре володіють інформацією, що повноваження дають їм право визначати і приймати рішення у царині безпеки одноосібно чи у вузькому колі, – це є абсолютно хибний підхід.

Один із таких прикладів: довгий час ми казали, що потрібна мобільна армія, що вона повинна бути професійною, а ось зараз, під час АТО, яка фактично є загальновійськовою операцією, виникла нагальна потреба у великій кількості танків, важкій артилерії. Дехто може на підставі цього зробити висновок, що нам дійсно потрібно більше танків і важкої артилерії. Я в цьому не впевнений, бо якби були ефективні дії на випередження і запобігання такому конфліктові, він би не дійшов до фази, коли будуть потрібні танки. Тому ще раз хотілося б висловити застереження проти поспішних волонтаристських рішень стосовно напрямів реформування армії.

Потрібен серйозний огляд сектору оборони, який би оцінив усі загрози, наявні ресурси і дозволив би вийти на оптимальний образ Збройних Сил. Під комплексним оглядом сектору оборони розуміється процес, який вже в Україні проводився двічі. Це є загальновизнана світова практика вирішення подібних завдань. До цього комплексного огляду залучаються усі державні структури, проводиться аналіз викликів і загроз, які стоять перед національною безпекою держави. Мова йде про весь комплекс воєнних і невоєнних загроз, від найменш імовірних до найбільш імовірних, і оцінюється як

їхня ймовірність, так і ступінь загрози для національної безпеки.

Потім, виходячи з цього аналізу, коли сформулювався список, визначаються пріоритети, які з них є життєво важливі для України. І тоді під конкретні загрози формується певний набір можливостей. Не лише військових можливостей, а й можливостей усіх державних структур – від МНС і аж до, наприклад, Міністерства охорони здоров'я.

Потім підводяться фінансові розрахунки під це. При перших розрахунках, як правило, виходять на

бюджет, що в кілька разів перевищує можливий, – не лише оборонний, а всієї країни. А вже потім розглядаються різні варіанти протидії цим загрозам: дипломатичні, економічні, політичні і власне військові. І лише в ході цього процесу досягається оптимальне рішення.

Це складний процес, але в Україні є спеціалісти, є можливість залучати міжнародних експертів, зокрема з НАТО, – ця робота є дещо рутинною, але її потрібно робити, якщо ми нарешті хочемо збудувати нову армію, а не безперервно імітувати реформу.

Оскільки оборонний бюджет країни не повинен підривати перспективи її соціально-економічного розвитку, оптимальним вважається цифра у 2% ВВП на оборону. Це, до речі, є стандартом для країн НАТО. Він забезпечує належний рівень обороноздатності і дозволяє країні витратити кошти на інші соціальні потреби: на медичне забезпечення, на освіту. При цьому допускається короточасне збільшення бюджету, наприклад, на програми переозброєння, але не більше 4%, бо якщо впродовж кількох років поспіль витрати перевищують 4%, то тим самим створюються передумови для виникнення значно більших соціально-економічних загроз безпеці, ніж потенційні військові загрози.

Повна версія [тексту](#)

*Співдиректор програм
зовнішньої політики та міжнародної безпеки
Центру Разумкова Олексій МЕЛЬНИК*

СЬОГОДНІ МАЙЖЕ НЕМАЄ ТАКИХ КРАЇН, ЯКІ БИ ВИСТУПИЛИ У БЛОЦІ З РОСІЄЮ ПРОТИ УКРАЇНИ

Попри проросійські настрої громадян Сербії, ця та решта країн світу не підтримують російську агресію проти України та й навряд чи підтримають коли-небудь.

Сьогодні такої серйозної, масової і тривожної для України підтримки російської агресії у світі не спостерігається. Є окремі прояви на міжнародному рівні, наприклад, у Сербії, але це локальні прояви, які на загальній картині ніяк не позначаються.

Сьогодні Україна отримує дуже серйозну глобальну міжнародну підтримку з боку світової спільноти, починаючи від рішень Європейського Союзу та США, що включають певний пакет санкцій стосовно Російської Федерації. У цьому випадку ми говоримо переважно про підтримку саме позиції

України стосовно Росії. З іншого боку, бачимо, що навіть партнери Росії по Митному союзу і новому Євразійському Економічному Союзу займають достатньо стриману позицію. Варто згадати нещодавнє інтерв'ю Лукашенка і позицію пана Назарбаєва – у цьому випадку не йдеться про безумовну підтримку російської агресії з боку найближчих партнерів Росії.

Сьогодні немає таких країн, які б виступили у блоці з Росією проти України.

І я б не сказав, що Сербія є союзником Росії. Це така спонтанна, ситуативна підтримка, адже Сербія прагне все-таки до інтеграції в ЄС.

Китай дуже чітко усвідомлює, що йому необхідно на сьогодні. У підсумку вони займають достатньо стриману позицію з цього приводу. Китай не псує відносини з Російською Федерацією, достатньо згадати енергетичний проект у Сибіру, але водночас підтримує відносини і з Україною, і зі США, і з ЄС, які виступають із санкціями проти Росії. Тобто Китай займає таку своєрідну позицію – не позицію нейтралітету, а багатовекторної політики як стосовно Росії, так і стосовно Заходу.

Повна версія [тексту](#)

*співдиректор програм зовнішньої
політики та міжнародної
безпеки Михайло Пашков*

ДЛЯ ПОРЯТUNKУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ПОТРІБНА СТИМУЛЮЮЧА МОНЕТАРНА ПОЛІТИКА

Нам необхідно переходити від обмежувальної монетарної політики до стимулюючої. Сприяти стимулюванню економіки буде приватизація підприємств. На цей рік навіть запланували 17 млрд. грн. на покриття дефіциту бюджету. Проте жоден конкурс не лише не здійснений, але й навіть не оголошений. При тому, що ще в червні скоротили список підприємств, які не підлягають приватизації.

Повинен бути чіткий перехід від обмежувальних політик, що передбачають вилучення у бізнесу, у населення, до стимулювання. Причому краще це

робити не за рахунок видатків з бюджету, незрозумілих кредитів для рефінансування, а через зменшення податкового тиску, заходи, що сприяють бізнесу, дерегуляцію, тендери тощо.

Повна версія тексту

Директор економічних програм
Центру Разумкова
Василь ЮРЧИШИН

ДО 2017 РОКУ ПОВНОЦІННЕ ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІКИ Є МАЛОЙМОВІРНИМ

Зважаючи на те, що не контрольовані українською владою райони Луганської і Донецької областей традиційно давали десь до 15% ВВП, то зупинка більшої частини промислового виробництва на Донбасі може спричинити падіння ВВП до 8% за 2014р.

До процесу відновлення треба ставитися диференційовано: багато що на Донбасі є застарілим, немає сенсу відновлювати його на старій технологічній, структурній основі. Правильнішим шляхом було б відновлення того, що є більш-менш сучасним, а стосовно решти треба ухвалювати програми вибуття, перепрофілювання робочої сили, виведення з ладу застарілих потужностей, зокрема й шахт, і створення замість цього нових виробництв у нових сферах, які можуть бути конкурентоспроможними і такими, що динамічно розвиваються.

До них можуть належати сфера послуг, IT-послуги. Якщо це стосується молодих людей, то вони можуть пройти відповідне навчання. Це може бути і створення підприємств із випуску енергозберігаючої техніки, яка користуватиметься високим попитом. Це можуть бути підприємства, які створюють кластер із аграрно-продовольчим сектором, оскільки він, імовірно, розвиватиметься прискореним темпом. Можливо, варто розвивати нові сфери

енергетики, пов'язані, скажімо, з сонячною та вітровою енергетикою. Тобто те, що змінює в цілому профіль української економіки, що стане її майбутнім.

Відмовитися ж можна від окремих підприємств, які фактично орієнтовані лише на Росію, вони не конкурентоздатні за межами російського ринку, й утримувати їх буде дуже проблематично. Наприклад, у нас є надвеликі потужності в галузі виробництва залізничного рухомого складу, орієнтованого на російський ринок. Я не думаю, що вони потрібні у такому обсязі, зважаючи на те, що ще навіть до початку бойових дій Росія почала зменшувати обсяги замовлення. Думаю, їх треба спробувати перепрофілювати, щоб ці потужності використовували для виробництва міського транспорту. Але на це необхідні відповідні капіталовкладення.

Щодо прогнозу ВВП на наступний рік, то мало ймовірно, що відбудеться вихід із цієї кризи. Обсяг завдань стосовно реформ є занадто великим. Завдання наступного року – зупинити процес погіршення, зафіксувати ситуацію на тому рівні, на якому вона є, і провести необхідні реформи, які дозволять залучати приватні інвестиції.

За умови інтенсивного проведення реформ, з 2016р. ми можемо відчутти невеличке зростання, в межах до 2 відсотків ВВП. Повноцінно – з 2017р. І лише десь через 4 роки ми зможемо вийти на показники 7-8%.

Повна версія тексту

Науковий консультант з
економічних питань
Центру Разумкова
Володимир СІДЕНКО

У 2014р. ДЕФОЛТУ НЕ БУДЕ, ОСКІЛЬКИ БОРГОВІ ВИПЛАТИ ДО КІНЦЯ РОКУ ОБМЕЖЕНІ

Україна не оголосить дефолт у цьому році, оскільки до початку 2015р. не заплановані великі виплати за зовнішніми боргами. Зараз зовнішньоборгова ситуація є відносно спокійною. Була напружена ситуація, пов'язана з тим, чи зможе Україна розрахуватися за борги НАК "Нафтогазу". До кінця року у нас будуть тільки поточні виплати, а великих не передбачається. І є надія, що МВФ продовжить фінансування. Незважаючи на те, що було багато критичних зауважень, МВФ поки не планує припиняти надання траншів.

Є можливість співпраці України з ЄС і Світовим банком. Це створить гарний стимул, який дасть надію, що приватні інвестори почнуть спокійніше дивитися на Україну. З весни наступного року можуть почати повертати інвестиції. Зараз у нас є велике інвестиційне провалля, не закривши яке, важко очікувати економічного розвитку. Добре, що великих виплат до весни 2015р. в Україні немає, тому про дефолт я б не став говорити.

Повна версія тексту

Директор економічних програм
Центру Разумкова Василь ЮРЧИШИН

ПАДІННЯ ЦІНИ НА НАФТУ МАЄ ОБМЕЖЕНИЙ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ РОСІЇ

Не можна стверджувати, що падіння цін на нафту спричинить розвал РФ. За місяць-два російська економіка не розсиплеться. Навіть за \$80 за барель економіка Росії здатна більш-менш нормально функціонувати не менше року.

У довгострокових контрактах ціна газу прив'язана до цін на нафту. Тож якщо дешевшає нафта, мають знижуватись і ціни на газ. Саме такий контракт є між Україною та Росією. Але від Росії можна чекати будь-яких непередбачуваних дій, тим паче, що формула, за якою вони рахують ціну на газ для України, може по різному трактуватися. Чекати адекватної політики стосовно газу від Росії не варто. Ціна нафти – це також понад 60% ціни на бензин. Звичайно, в Україні

ефект від зниження ціни на сировину дещо нівелюють проблеми на валютному ринку. Тому ціни на бензин знижуються не так швидко, як хотілося б.

Стримують зниження цін на бензин проблеми з придбанням валюти, які мають зараз імпортери, а також те, що ринок нафтопродуктів у нас монополізований.

Повна версія [тексту](#)

*Директор енергетичних програм
Центру Разумкова
Володимир ОМЕЛЬЧЕНКО*

ГАЗУ ДЛЯ ВСІХ МОЖЕ НЕ ВИСТАЧИТИ

Не можна сказати, що енергетичний сектор України на 100% готовий до опалювального сезону, він готовий лише частково. Сьогодні в нас існує серйозний дефіцит як газу, так і вугілля, ці проблеми нікуди не ділися. Але все ж таки ситуація не є критичною. Звісно, відключення можливі, в деяких регіонах можливі зниження тисків подачі газу як для населення, так і для промисловості. В окремі періоди осінньо-зимового сезону такі перебої як з постачанням електроенергії, так і природного газу, є високомовірними.

Але є всі можливості, щоб відключення не були настільки регулярні, як це було у 90-их роках. Усе ж дефіцит палива спонукає владу до того, щоб вона швидше працювала над питанням закупівлі дефіцитних ресурсів, а це насамперед – вугілля і газ з країн Євросоюзу. Уряд зумів забезпечити реверсне постачання, хоча зараз воно зменшується під тиском Росії, яка зараз тисне на Словаччину, Угорщину і Польщу.

Необхідно вирішити питання закупівлі вугілля, це ключова проблема. Друге, що треба зробити, це визначитися з переліком підприємств, які є некритичними для економіки України. На цих підприємствах у критичні моменти енергетичного забезпечення буде потрібно або зменшувати енергоподачу,

або взагалі тимчасово відключати їх від енергоспоживання. Тому що можуть бути такі ситуації, що всім енергоносіїв не вистачить.

Насамперед потрібно зменшувати споживання у критичні моменти для промисловості, а для населення такі заходи – це вже в останню чергу.

Якщо говорити про енергонезалежність України не тільки від Росії, але й від Європи то це абсолютно можливо. Для цього необхідно створити умови, які стимулювали би газовидобуток. Також варто переглянути систему ліцензування й економічних важелів впливу на газовидобуток, що створило би комфортні умови для інвесторів. Треба звернути увагу й на енергозбереження. За умови здійснення відповідних заходів Україна буде здатна у найближчі 5-7 років стати повністю енергонезалежною.

Треба також приділяти увагу реверсним поставкам газу не тільки через Словаччину й Угорщину, зараз можливо реалізувати проект будівництва нової перемишки у Польщі, щоб збільшити можливості реекспорту газу. Таким чином можна повністю позбавитися залежності від постачання газу з Росії.

Повна версія [тексту](#)

*Директор енергетичних програм
Центру Разумкова Володимир ОМЕЛЬЧЕНКО*

ЄС МІГ БИ ВЖЕ ВІДМОВИТИСЯ ВІД РОСІЙСЬКОГО ГАЗУ, АЛЕ ПРИВАБЛЮЄ НИЗЬКА ЦІНА

Європейці зараз переглядають співпрацю з "Газпромом" і будуть потрохи відходити від російського газу, але це відбудеться не відразу. Наразі очевидно, що Європа дуже повільно реагує на дії Росії стосовно України, і тому якоїсь дуже жорсткої лінії стосовно РФ чекати не варто.

Європейський Союз у загальному споживанні залежить від російського газу на 25%. Це не є критичною величиною, і Європа могла би доволі легко відмовитися від цього газу. У неї є достатньо потужні термінали. Але питання в ціні. Тобто сьогодні для більшості європейських країн на першому місці

стоять питання бізнесу, а не геополітичних ризиків, які ще не всі усвідомлюють.

Стосовно самої Німеччини, то для неї не було б особливих труднощів відмовитися від російського газу, але це буде коштувати декілька додаткових мільярдів доларів на рік, тому що, наприклад, газ із Катару чи Північної Африки буде дещо дорожчим.

Повна версія [тексту](#)

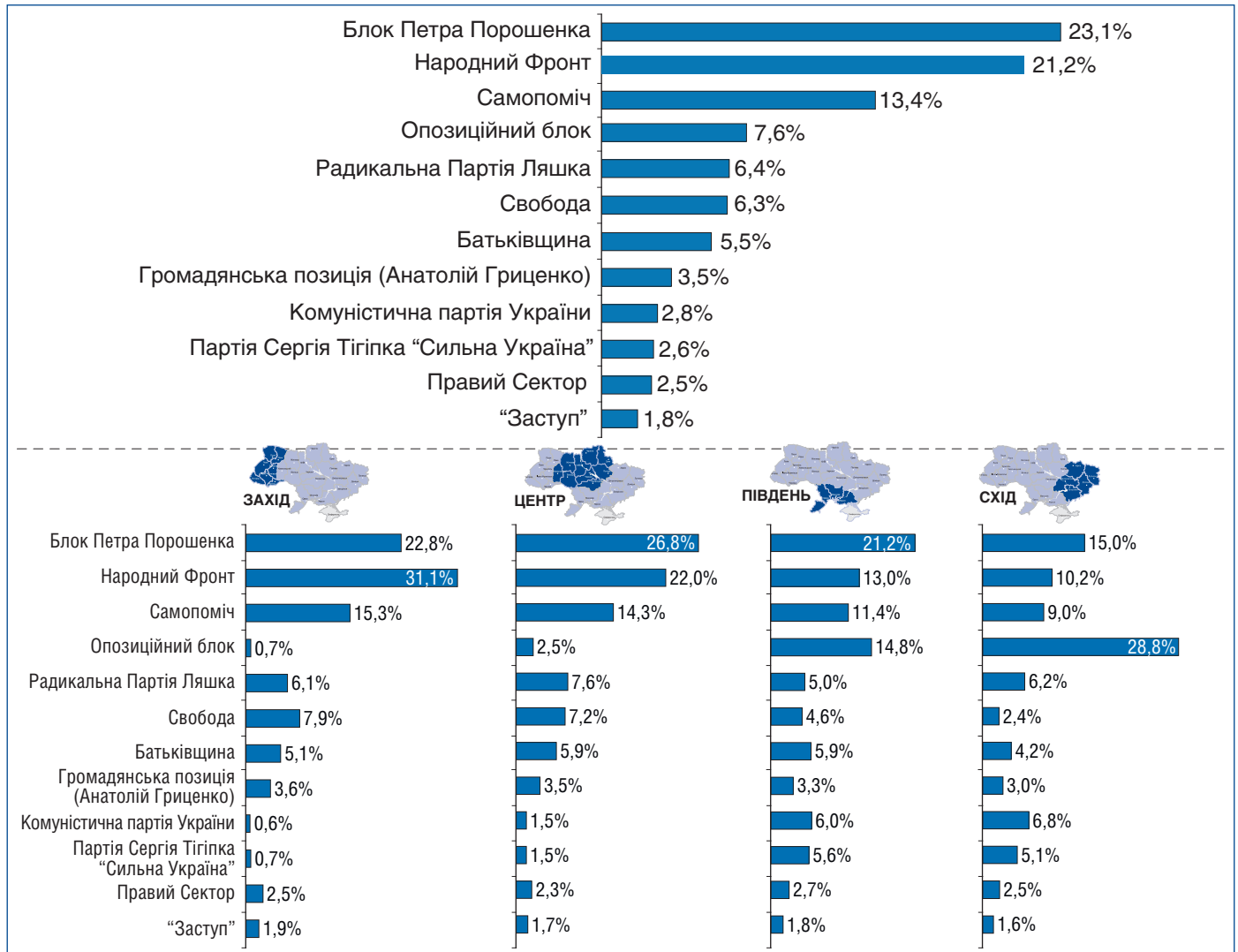
*Директор енергетичних програм
Центру Разумкова Володимир ОМЕЛЬЧЕНКО*

Соціологія

У цьому номері Інформаційного бюлетеня наведені дані “Національного екзит-полу” щодо результатів голосування виборців України 26 жовтня 2014р. Його проводив Консорціум до якого входять Фонд “Демократичні ініціативи” імені Ілька Кучеріва,

Київський міжнародний інститут соціології (КМІС) та Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. Також для порівняння наведені офіційні дані ЦВК (станом на 16:00 28 жовтня 2014р.)

Дані Національного екзит-полу*, % опитаних

* Екзит-пол проводився у тих виборчих округах на території України, де було організоване голосування.

Позачергові вибори народних депутатів України 26 жовтня 2014р. % опрацьованих протоколів по Україні (98,85%)

Події Центру Разумкова

ЗУСТРІЧ ЕКСПЕРТІВ ЦЕНТРУ РАЗУМКОВА З НАДЗВИЧАЙНИМ І ПОВНОВАЖНИМ ПОСЛОМ ІТАЛІЇ В УКРАЇНІ

10 жовтня 2014р. відбулася зустріч представників Центру Разумкова з Надзвичайним і Повноважним Послом Італії в Україні паном Фабріціо Романо. Від Центру Разумкова участь у зустрічі брали директор економічних програм В.Юрчишин та провідний експерт політико-правових програм В.Замятін. Під час бесіди обговорювалися такі теми, як перебіг кампанії з позачергових виборів до Верховної Ради України, ситуація в Донецькій та Луганській областях і проблеми дотримання Мінського протоколу, перспективи економічного відродження України.

УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ “ЦІНА СВОБОДИ” В РАМКАХ ТИЖНІВ НІМЕЧЧИНИ В УКРАЇНІ

У рамках Тижнів Німеччини в Україні 10 жовтня 2014р. в Національній парламентській бібліотеці відбулася подіумна дискусія “Ціна свободи”, в якій взяв участь науковий консультант з правових питань Центру Разумкова В.Мусіяка. Захід відбувся на тлі останніх трансформаційних процесів в Україні, зовнішніх і внутрішніх загроз, що постали перед державою. Серед яких, зокрема, були директор Мюнхенського інституту сучасної історії, професор Андреас Віршінг, український науковець-історик, публіцист Володимир В'ятрович, письменник та журналіст Андрій Любка. З вітальним словом виступив Надзвичайний і Повноважний Посол Німеччини в Україні Крістоф Вайль.

Під час дискусії було проаналізовано, яку ціну мусили заплатити країни колишнього Східного блоку за демократичні зміни та свою політичну, суспільну та економічну свободу; яку роль відіграла європейська ідентичність чи спільна культурна пам'ять на шляху до демократизації; які висновки може зробити Україна з революцій і трансформаційних процесів у Центральній та Південно-Східній Європі. Учасники заходу обговорили найнеобхідніші реформи для України на сьогодні, а також висловили свої міркування з приводу того, яка конкретна підтримка потрібна з боку Європейського Союзу для розбудови правової держави.

УЧАСТЬ У КОНФЕРЕНЦІЇ ОБСЄ

Співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки О.Мельник взяв участь у конференції ОБСЄ (OSCE FOCUS 2014) “Україна та європейська безпека: майбутні перспективи”, що проходила 10-11 жовтня 2014р. у м.Женева. Організатори конференції: МЗС Швейцарії, як головуюча країна в ОБСЄ, та Женевський центр демократичного контролю над збройними силами DCAF.

У роботі конференції брали участь Генеральний секретар ОБСЄ Ламберто Заньєр, представники ООН, ЄС, посли провідних країн при ОБСЄ, у т.ч. посол РФ і заступник постійного представника України при ОБСЄ.

Головною темою дискусії було обговорення ролі та місця ОБСЄ у врегулюванні україно-російської кризи.

ЗУСТРІЧ ЕКСПЕРТІВ ЦЕНТРУ РАЗУМКОВА З КАНАДСЬКОЮ МІСІЄЮ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА ВИБОРАМИ

13 жовтня 2014р. у Центрі Разумкова відбулася зустріч з делегацією Канадської місії спостереження за виборами (CANEOM) на чолі з Директором Місії Джеймі Троннес. Центр Разумкова представляли провідний експерт політико-правових програм В.Замятін та молодший експерт політико-правових програм А.Стецьків. На зустрічі відбулося ознайомлення експертів Центру з діяльністю Місії та обговорення актуальних проблем проведення позачергових виборів народних депутатів України 26 жовтня 2014р. Було також обговорено можливість подальшої співпраці.

ЗУСТРІЧ ІЗ НАДЗВИЧАЙНИМ І ПОВНОВАЖНИМ ПОСЛОМ СЛОВАЧЧИНИ В УКРАЇНІ

15 жовтня 2014р. відбулася зустріч представників Центру Разумкова з Надзвичайним і Повноважним Послом Словацької Республіки в Україні паном Юраєм Сівачеком.

Від Центру Разумкова у зустрічі взяли участь Генеральний директор А.Рачок та заступник Генерального директора – директор політико-правових програм Ю.Якименко.

Під час бесіди обговорювалися такі теми, як поточна суспільно-політична ситуація в Україні, активізація міжнародної співпраці України з країнами Вишеградської групи, використання практичного досвіду Словаччини в процесі європейської інтеграції України, перспективи співпраці між Центром Разумкова та Посольством Словацької Республіки в Україні у сприянні цим процесам.

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР ЕКОНОМІЧНИХ І ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА РАЗУМКОВА

Адреса: 01015, Україна, Київ, вул. Лаврська, 16
Телефон: (044) 201-11-98, факс: (044) 201-11-99
Зворотній зв'язок: newsletter@razumkov.org.ua